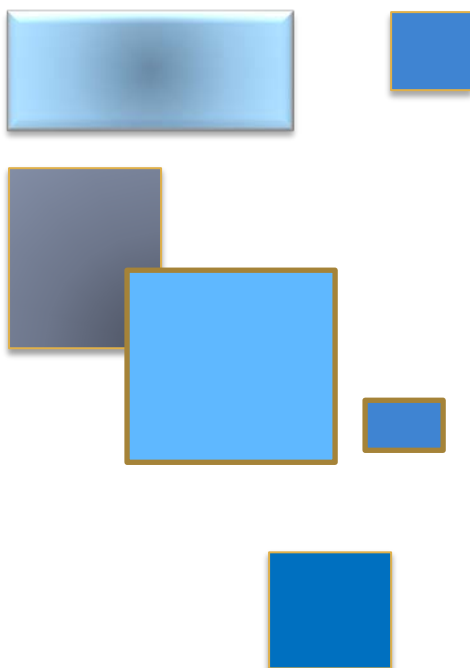

Orzeczenia komisji lekarskich ZUS wydane w 2020 roku

DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH

Warszawa 2021

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Opracował: Andrzej Kania Wydział Badań Statystycznych
Akceptowała: Izabela Tomczyk Wicedyrektor Departamentu
Statystyki i Prognoz Aktuarialnych

www.zus.pl

www.psz.zus.pl

SPIS TREŚCI

	Str.
1. Wstęp	5
2. Liczba i struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie	7
3. Rozstrzygnięcia komisji lekarskich	13
3.1 Zmiany w ustaleniach lekarza orzecznika	20
4. Charakterystyka osób badanych	24
5. Podsumowanie	44

1. Wstęp

Do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy m.in. orzekanie dla celów ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz innych świadczeń wypłacanych przez Zakład, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Orzeczenia wydają:

- lekarz orzecznik ZUS – w I instancji,
- komisja lekarska ZUS – w II instancji.

Postępowanie orzecznicze wszczyna się na podstawie wniosku osoby występującej o świadczenie. Do wniosku – oprócz dokumentów uzasadniających prawo do świadczeń i ich wysokość – powinna być dołączona dokumentacja medyczna.

Zarówno lekarz orzecznik, jak i komisja lekarska oceniają niezdolność do pracy, jej stopień, a także dokonują ustaleń dotyczących:

- daty powstania niezdolności do pracy,
- przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy,
- związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami,
- niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- celowości przekwalifikowania zawodowego.

Lekarz orzecznik oraz komisja lekarska dokonują oceny niezdolności do pracy w formie orzeczenia. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz szans na odzyskanie zdolności do pracy lekarz orzecznik i komisja lekarska uwzględniają:

- stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności poprzez leczenie i rehabilitację,
- możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej, która nie zgadza się z treścią orzeczenia, przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu do komisji lekarskiej ZUS w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Sprzeciw wnosi się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej ZUS właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej. Komisja lekarska nie rozpatruje sprzeciwu wniesionego po terminie.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w orzeczeniu, w terminie 14 dni od dnia wydania orzeczenia, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych również może zgłosić zarzut wadliwości orzeczenia i przekazać sprawę do rozpatrzenia komisji lekarskiej.

W imieniu Prezesa Zakładu zarzut wadliwości zgłasza główny lekarz orzecznik dokonując kontroli merytorycznej i formalnej orzeczeń lekarzy orzeczników ZUS.

Zarzut wadliwości ma prawo zgłosić także naczelnny lekarz zakładu lub lekarz inspektor dokonujący kontroli orzeczeń w ramach nadzoru nad orzekaniem o niezdolności do pracy.

Począwszy od grudnia 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad i trybu kierowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rehabilitację leczniczą oraz udzielania zamówień na usługi rehabilitacyjne (Dz.U. 2017 poz. 2281) została wprowadzona możliwość:

- wniesienia sprzeciwu przez osobę zainteresowaną oraz zgłoszenia przez Prezesa Zakładu zarzutu wadliwości orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika w sprawie potrzeby rehabilitacji leczniczej – **w sprawach, w których prowadzone jest postępowanie z wniosku o rehabilitację leczniczą sporządzonego przez lekarza prowadzącego leczenie,**
- wydania orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej „z urzędu” przez komisję lekarską – **w sprawach, w których prowadzone jest postępowanie z wniosku o ustalenie uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy albo świadczenia rehabilitacyjnego;** w przypadku gdy komisja lekarska rozpatruje sprawę z wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy albo o świadczenie rehabilitacyjne i stwierdzi, że ubezpieczony rokuje odzyskanie zdolności do pracy po przeprowadzeniu rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej (a ustalenia takiego nie dokonał lekarz orzecznik) powinna wydać orzeczenie o potrzebie rehabilitacji leczniczej, wskazując jednocześnie jej profil.

W 2020 r., podobnie jak w roku poprzednim, działało łącznie 35 komisji lekarskich ZUS mających siedzibę w 16 oddziałach.

Przedmiotem niniejszego opracowania są orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zmieniające bądź podtrzymujące orzeczenia lekarzy orzeczników.

2. Liczba i struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie

W 2020 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali ogółem 1 156,1 tys. orzeczeń lekarskich.

W stosunku do 935,7 tys. orzeczeń przysługiwała możliwość odwołania się od decyzji lekarza orzecznika do komisji lekarskich.

W związku z wniesionymi sprzeciwami oraz zgłoszonymi zarzutami wadliwości od orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS – komisje lekarskie wydały w 2020 roku 84,8 tys. orzeczeń (średnio 7,1 tys. w miesiącu).

Począwszy od grudnia 2017 r. komisje lekarskie mogły wydawać orzeczenia w związku z potrzebą rehabilitacji leczniczej, do których został wniesiony sprzeciw lub zgłoszony zarzut wadliwości. W 2018 r. komisje lekarskie w tych sprawach wydały 4,8 tys. orzeczeń, w 2019 r. – 5,4 tys., a w 2020 r. – 3,9 tys. Dodatkowo od 2019 r. orzekały również w sprawach o przyznanie dodatku uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. (Ustawa z dnia 31 lipca 2019 o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji - Dz. U. poz. 1622). W porównaniu do roku poprzedniego ich liczba wzrosła blisko pięciokrotnie i wynosiła 24,3 tys. Liczba wniesionych sprzeciwów oraz zgłoszonych zarzutów wadliwości zwiększyła się - o 19,5 tys. orzeczeń; tj. o 29,4%. Wzrósł również udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach ogółem wydanych przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie o 1,2 pkt. procentowego.

Tabl. 1 Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie zakładu latach 2017-2020

Wyszczególnienie	2017		2018		2019		2020	
	liczba	w odsetkach	Liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
Ogółem	732 144	100,0	796 087	100,0	927 485	100,0	1 020 490	100,0
orzeczenia*/ wydane przez lekarzy orzeczników ZUS	668 874	91,4	730 801	91,8	861 962	92,9	935 705	91,7
orzeczenia*/ wydane przez komisje lekarskie	63 270	8,6	65 286	8,2	65 523	7,1	84 785	8,3

**/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy*

Biorąc pod uwagę rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika, najczęściej, podobnie jak w latach poprzednich, odwoływano się od orzeczeń wydanych w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczeń w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy) lub orzeczeń w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki – orzeczenia pozostałe. Sprzeciw w tego typu sprawach został zgłoszony w 17,9%. Wysoki odsetek odwołań (14,2%), obserwujemy w związku z orzeczeniami powypadkowymi dotyczącymi oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu, w sprawach świadczeń podlegających koordynacji (12,7%) oraz orzeczeniami pierwszorazowymi i ponownymi o rentę rodzinną i przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną – 12,4% (tabl. 2). Najrzadziej odwoływano się od orzeczeń ponownych dla celów rentowych i orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego. Relacja orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie do orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników w tych sprawach wynosiła odpowiednio 7,0% i 7,7%.

Najliczniejszą grupą orzeczeń wydanych w 2020 r. przez lekarzy orzeczników były orzeczenia ponowne dla celów rentowych, natomiast wydanych przez komisje lekarskie – orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego. W ogólnej liczbie orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie orzeczenia te stanowiły 28,7% (94,8% - orzeczenia pierwszorazowe; 5,2% - orzeczenia ponowne).

Orzeczenia wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych rentowych stanowiły 23,0%, a orzeczenia wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych – 17,1%. W dalszej kolejności komisje orzekały w związku z odwołaniami od orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu – 11,2%, w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom – 6,0%, w sprawie orzeczeń pierwszorazowych i ponownych o przyznanie renty socjalnej - 5,3%, od orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej wydanych na wniosek lekarza leczącego – 4,6%, orzeczeń w sprawach świadczeń podlegających koordynacji – 1,9%, orzeczeń pierwszorazowych i ponownych o rentę rodzinną – 1,8% oraz orzeczeń pozostałych – 0,4%.

Tabl. 2 Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie zakładu w latach 2019-2020 według ich rodzaju

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika i komisje lekarskie a - rok poprzedni = 100		orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika
Ogółem*/	2019	861 962	65 523	7,6
	2020	935 705	84 785	9,1
z tego:	a	108,6	129,4	x
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2019	162 922	14 445	8,9
	2020	177 511	14 479	8,2
	a	109,0	100,2	x
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2019	245 984	20 765	8,4
	2020	278 280	19 490	7,0
	a	113,1	93,9	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2019	12 693	1 419	11,2
	2020	12 593	1 563	12,4
	a	99,2	110,1	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2019	56 130	3 349	6,0
	2020	55 088	5 106	9,3
	a	98,1	152,5	x
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2019	74 326	8 323	11,2
	2020	66 847	9 513	14,2
	a	89,9	114,3	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	2019	36 346	4 748	13,1
	2020	41 598	4 469	10,7
	a	114,5	94,1	x
orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	2019	88 344	5 362	6,1
	2020	50 903	3 900	7,7
	a	57,6	72,7	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego	2019	172 435	5 294	3,1
	2020	238 287	24 310	10,2
	a	138,2	459,2	x
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2019	10 678	1 459	13,7
	2020	12 583	1 594	12,7
	a	117,8	109,3	x
orzeczenia pozostałe**/	2019	2 104	359	17,1
	2020	2 015	361	17,9
	a	95,8	100,6	x

*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy

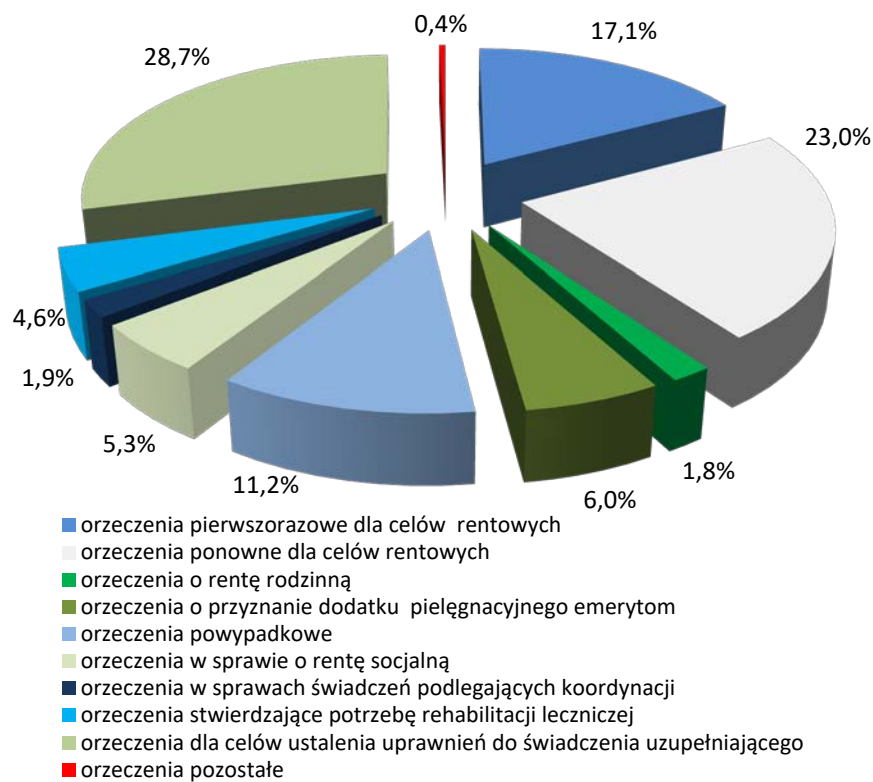
**/ orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy) oraz orzeczenia w związku z badaniem dziecka w wieku powyżej 16-go roku życia w celu przyznania matce, ojcu lub opiekunowi wcześniejszej emerytury

Tabl. 3 Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zakładu w 2020 roku według ich rodzaju

Rodzaj orzeczenia wydanego przez komisje lekarskie	Orzeczenia	
	liczba	w odsetkach
Ogółem	84 785	100,0
z tego dotyczące:		
orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych	14 479	17,1
orzeczeń ponownych dla celów rentowych	19 490	23,0
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 563	1,8
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	5 106	6,0
orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	9 513	11,2
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawie renty socjalnej	4 469	5,3
orzeczeń w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	1 594	1,9
orzeczenia stwierdzające potrzebę rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	3 900	4,6
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego	24 310	28,7
orzeczeń pozostałych*/	361	0,4

**/ m. in. orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy) oraz orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej*

Rys. 1 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w wyniku badań przeprowadzonych w 2020 roku

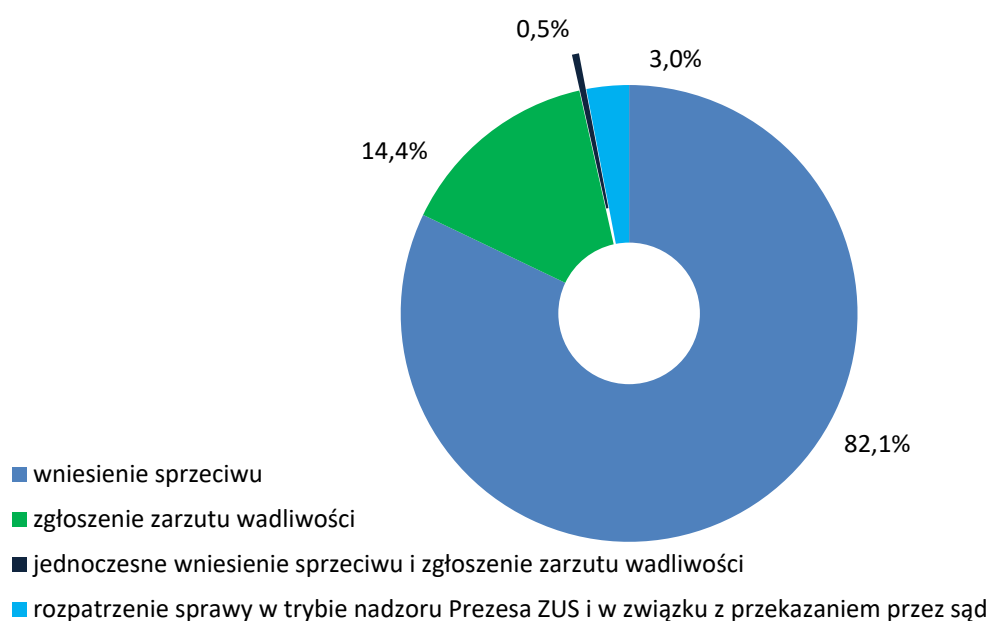

Z ogólnej liczby 84,8 tys. orzeczeń wydanych w 2020 r. przez komisje lekarskie – 69,6 tys., tj. 82,1% orzeczeń wydano w związku z wniesieniem sprzeciwu, 12,2 tys. (14,4%) w związku ze zgłoszeniem przez głównego lekarza orzecznika bądź lekarza inspektora zarzutu wadliwości, natomiast w związku z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem wadliwości rozpatrzono i wydano 0,4 tys. (0,5%) orzeczeń (rys. 2). Ponadto w 2020 r. komisje rozpatrzyły łącznie 2,6 tys., tj. 3,0% spraw skierowanych w trybie zwierzchniego nadzoru Prezesa ZUS lub na podstawie postanowienia sądu. Były to sprawy rozpatrywane przez komisje lekarskie w ramach nadzoru nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy przez lekarzy orzeczników w oddziałach Zakładu, sprawowanego przez Prezesa Zakładu za pośrednictwem głównego lekarza orzecznika.

Nadzór ten obejmuje m.in. analizę odwołań wniesionych od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika w celu stwierdzenia, czy w odwołaniu tym nie wskazano nowych okoliczności dotyczących niezdolności do pracy lub niezdolności

do samodzielnej egzystencji. Jeśli w odwołaniu wskazano nowe okoliczności, sprawa zostaje skierowana do ponownego rozpatrzenia przez lekarza orzecznika ZUS.

Rys. 2 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2020 r. według rodzaju środka odwoławczego

Tabl. 4 Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zakładu w 2020 roku według rodzaju środka odwoławczego

Wyszczególnienie	Liczba wydanych orzeczeń				
	Ogółem	w związku z wniesionym sprzeciwem	w związku ze zgłoszonym zarzutem wadliwości	w związku z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości	inne*/
Liczba wydanych orzeczeń z tego:	84 785	69 626	12 186	398	2 575
zmieniających ustalenia lekarza orzecznika	21 603	12 927	8 005	246	425
podtrzymujących ustalenia lekarza orzecznika	61 301	56 699	4 181	152	269
nieustalone rozstrzygnięcie komisji lekarskiej	1 881	-	-	-	1 881

*/ m. in. orzeczenia wydane w trybie zwierzchniego nadzoru nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy, wyroki sądowe.

3. Rozstrzygnięcia komisji lekarskich

Komisje lekarskie, rozpatrując wniesiony sprzeciw lub zarzut wadliwości, przy wydawaniu orzeczenia dokonują w większości przypadków rozstrzygnięcia na podstawie dokumentacji dołączonej do wniosku. W przypadku, gdy dokumentacja dołączona do wniosku nie była wystarczająca do wydania orzeczenia, komisja lekarska ma prawo zwrócić się o uzupełnienie dokumentacji, o opinie lekarza konsultanta, o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej, jak również przeprowadzić bezpośrednio badanie stanu zdrowia osoby, w stosunku do której miało być wydane orzeczenie.

W 2020 r. badania specjalistyczne przeprowadzono dla 2,0 tys. osób, badania w domu chorego dla 0,5 tys. osób, badania przeprowadzone przez psychologa w 0,4 tys. przypadków, a badania dodatkowe dla 0,1 tys. osób.

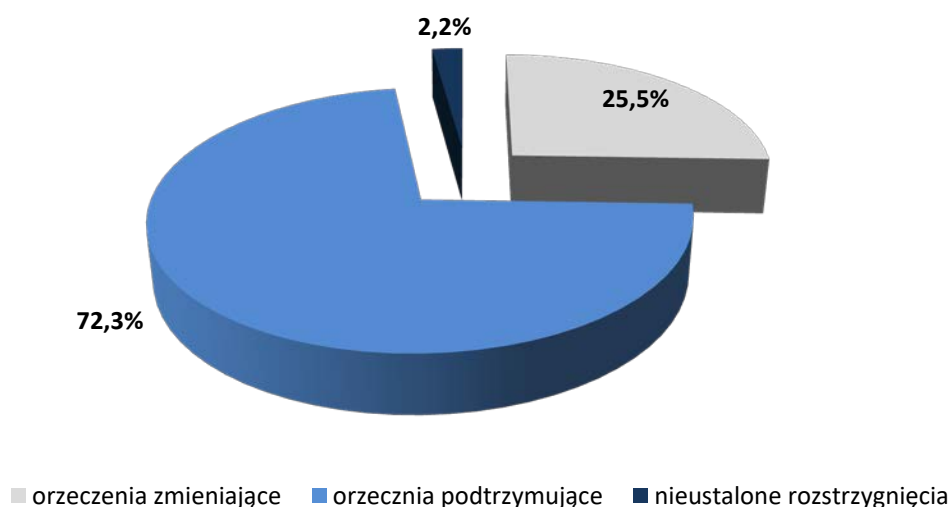
Jeśli po przeprowadzeniu postępowania rozpatrującego wniesiony sprzeciw lub zarzut wadliwości, komisja lekarska zmieniła co najmniej jedno z poniższych ustaleń, tj. stopień niezdolności do pracy, związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania tej niezdolności, datę powstania niezdolności do pracy, przewidywany okres trwania niezdolności do pracy, procent uszczerbku na zdrowiu, to orzeczenie to zostało odnotowane jako orzeczenie zmieniające ustalenia lekarza orzecznika.

W 2020 r. komisje lekarskie ZUS wydały 21,6 tys. orzeczeń zmieniających, co stanowiło 25,5% ogółu orzeczeń wydanych przez komisje. A zatem co czwarte orzeczenie komisji lekarskich zostało zmienione. W 61,3 tys. (72,3%) spraw odwoławczych komisje lekarskie podtrzymały ustalenia lekarza orzecznika, a w pozostałych 1,9 tys. przypadków, tj. 2,2% orzeczeń, zanotowano brak informacji o końcowym rozstrzygnięciu. Analiza rodzaju orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie pozwala zauważyć, że najwyższy odsetek orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika odnotowujemy w związku z orzeczeniami powypadkowymi dotyczącymi oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu – 33,2%, a najniższy w związku z orzeczeniami pierwszorazowymi i ponownymi w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom – 16,7% (tabl. 5).

Tabl. 5 Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zakładu w latach 2019-2020 według rodzaju orzeczenia

Rodzaj orzeczenia wydanego przez komisje lekarskie	a – rok poprzedni = 100	ogółem	w tym:			
			orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika		orzeczenia zmieniające ustalenia lekarza orzecznika	
			liczba	liczba	ogółem = 100	liczba
Ogółem	2019	65 523	45 617	69,6	18 754	28,6
	2020	84 785	61 301	72,3	21 603	25,5
	a	129,4	134,4	x	115,2	x
z tego:						
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2019	14 445	9 833	68,1	4 372	30,3
	2020	14 479	9 936	68,6	4 227	29,2
	a	100,2	101,0	x	96,7	x
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2019	20 765	14 117	68,0	6 257	30,1
	2020	19 490	12 975	66,6	5 969	30,6
	a	93,9	91,9	x	95,4	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2019	1 419	929	65,5	437	30,8
	2020	1 563	1 084	69,4	397	25,4
	a	110,1	116,7	x	90,8	x
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2019	8 323	5 227	62,8	2 942	35,4
	2020	9 513	6 199	65,2	3 157	33,2
	a	114,3	118,6	x	107,3	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2019	3 349	2 633	78,6	676	20,2
	2020	5 106	4 202	82,3	850	16,7
	a	152,5	159,6	x	125,7	x
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2019	2 317	1 793	77,4	458	19,8
	2020	2 126	1 663	78,2	393	18,5
	a	91,8	92,7	x	85,8	x
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	2019	2 431	1 838	75,6	508	20,9
	2020	2 343	1 711	73,0	541	23,1
	a	96,4	93,1	x	106,5	x
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2019	1 459	1 028	70,5	412	28,2
	2020	1 594	1 113	69,8	455	28,5
	a	109,3	108,3	x	110,4	x
orzeczenia stwierdzające potrzebę rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza	2019	5 362	3 981	74,2	1 356	25,3
	2020	3 900	2 978	76,4	900	23,1
	a	72,7	74,8	x	66,4	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego	2019	5 294	4 031	76,1	1 232	23,3
	2020	24 310	19 228	79,1	4 605	18,9
	a	459,2	477,0	x	373,8	x
orzeczenia pozostałe	2019	359	207	57,7	104	29,0
	2020	361	212	58,7	109	30,2
	a	100,6	102,4	x	104,8	x

Rys. 3 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2020 roku

Rozpatrując liczbę orzeczeń wydanych w 2020 r. przez komisje lekarskie ubezpieczonym według województw odpowiadających miejscu ich zamieszkania, obserwujemy, że najwięcej orzeczeń wydano ubezpieczonym w województwie: wielkopolskim – 11,0 tys., małopolskim – 9,2 tys., mazowieckim – 8,0 tys., w województwie śląskim – 7,2 tys. oraz dolnośląskim – 6,7 tys., najmniej natomiast w województwach; lubuskim – 2,1 tys., opolskim – 2,1 tys. oraz podlaskim – 3,1 tys.. Najczęściej odwoływano się od orzeczeń lekarzy orzeczników (relacja orzeczeń komisji lekarskich do orzeczeń lekarzy orzeczników) w województwach: opolskim – 12,7% oraz warmińsko-mazurskim – 12,6% przypadków, najrzadziej natomiast w województwie śląskim – 6,2% i kujawsko-pomorskim - 7,0%.

Średni odsetek odwołań od orzeczeń lekarzy orzeczników w kraju wynosił 9,1% (tabl. 6 i rys. 4).

Ustalenia lekarza orzecznika najczęściej zmieniano w województwie zachodniopomorskim – w 46,3% oraz lubelskim – w 31,9% przypadków, natomiast orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika najczęściej wydawano w województwie podlaskim – 83,3%, świętokrzyskim – 82,3% i opolskim – 80,7% przypadków. Odsetek orzeczeń podtrzymujących ustalenia lekarza orzecznika wahał się od 53,3% do 83,3% orzeczeń wydanych osobom zamieszkałym na terenie danego województwa (tabl. 7 i rys. 5).

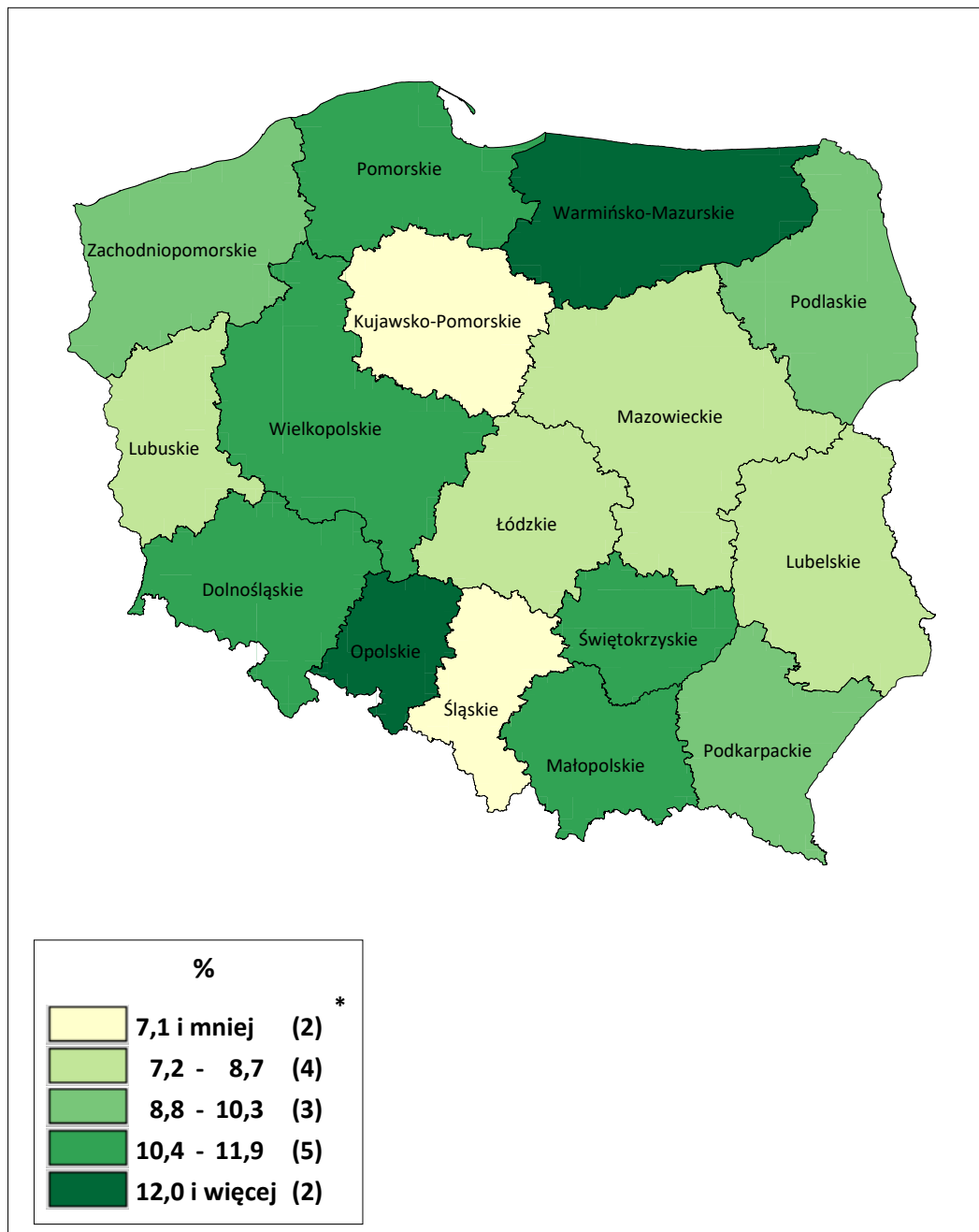
Tabl. 6 Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zakładu w 2020 roku według województwa, na terenie którego zamieszkuje osoba zgłaszająca sprzeciw

Województwa	Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników	Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	Udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika
OGÓŁEM	935 705	84 785	9,1%
z tego:			
Dolnośląskie	63 859	6 737	10,5%
Kujawsko-pomorskie	57 154	4 005	7,0%
Lubelskie	55 446	4 159	7,5%
Lubuskie	25 579	2 070	8,1%
Łódzkie	63 756	4 696	7,4%
Małopolskie	83 676	9 173	11,0%
Mazowieckie	111 115	8 024	7,2%
Opolskie	16 707	2 119	12,7%
Podkarpackie	52 078	4 673	9,0%
Podlaskie	30 269	3 129	10,3%
Pomorskie	55 689	5 916	10,6%
Śląskie	115 796	7 161	6,2%
Świętokrzyskie	34 604	3 747	10,8%
Warmińsko-mazurskie	34 248	4 325	12,6%
Wielkopolskie	93 773	10 978	11,7%
Zachodniopomorskie	41 95	8733	9,2%

Tabl. 7 Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zakładu w 2020 roku według województwa, na terenie którego zamieszkuje osoba zgłaszająca sprzeciw

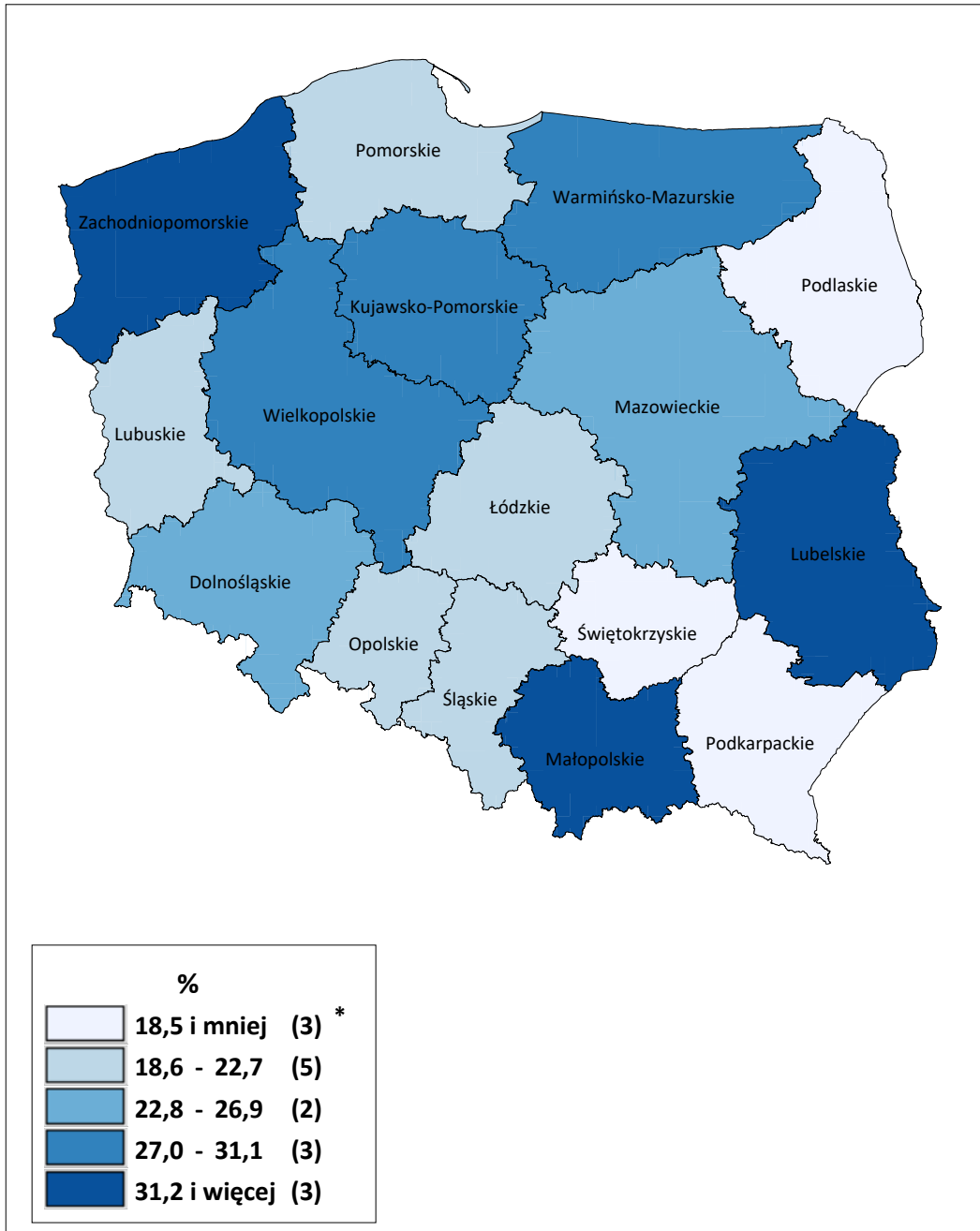
Województwa	Ogółem	w tym orzeczenia:			
		podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika		zmieniające ustalenia lekarza orzecznika	
		liczba	ogółem = 100	liczba	ogółem = 100
OGÓŁEM	84 785	61 301	72,3	21 603	25,5
Dolnośląskie	6 737	5 087	75,5	1 545	22,9
Kujawsko-pomorskie	4 005	2 849	71,1	1 120	28,0
Lubelskie	4 159	2 806	67,5	1 326	31,9
Lubuskie	2 070	1 512	73,0	442	21,4
Łódzkie	4 696	3 609	76,9	1 063	22,6
Małopolskie	9 173	6 103	66,5	2 894	31,6
Mazowieckie	8 024	5 927	73,9	1 850	23,1
Opolskie	2 119	1 710	80,7	402	19,0
Podkarpackie	4 673	3 656	78,2	843	18,0
Podlaskie	3 129	2 606	83,3	479	15,3
Pomorskie	5 916	4 498	76,0	1 301	22,0
Śląskie	7 161	5 266	73,5	1 598	22,3
Świętokrzyskie	3 747	3 083	82,3	561	15,0
Warmińsko-mazurskie	4 325	3 104	71,8	1 167	27,0
Wielkopolskie	10 978	7 419	67,6	3 218	29,3
Zachodniopomorskie	3 873	2 066	53,3	1 794	46,3

Rys. 4 Udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach lekarzy orzeczników w 2020 r.

* liczba województw

Rys. 5 Udział orzeczeń zmieniających orzeczenia lekarzy orzeczników w orzeczeniach ogółem wydanych przez komisje lekarskie w 2020 r.

* liczba województw

3.1 Zmiany w ustaleniach lekarza orzecznika

W 2020 r. komisje lekarskie wydały 21,6 tys., tj. 25,5% orzeczeń zmieniających orzeczenia lekarza orzecznika. Rozpatrując odwołania od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych rentowych, najczęściej, komisje lekarskie zmieniały ustalony przez lekarza orzecznika stopień niezdolności do pracy. W przypadku orzeczeń pierwszorazowych rentowych odsetek tych zmian wynosił 71,9%, a w przypadku orzeczeń ponownych rentowych – 78,8%.

Poza zmianami dotyczącymi stopnia niezdolności do pracy, komisje lekarskie w związku z orzeczeniami pierwszorazowymi rentowymi w 15,8% przypadków zmieniły datę powstania niezdolności do pracy, w 6,4% przypadków zmieniły związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania niezdolności do pracy, a w 5,9% przypadków zmieniły przewidywany okres niezdolności do pracy. W związku z badaniami ponownymi rentowymi odsetek tych orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie wynosił odpowiednio: 7,9%, 7,4% i 5,9%.

Badanie grup ubezpieczonych z orzeczeniem pierwszorazowym i ponownym rentowym, w stosunku do których zmieniono stopień niezdolności do pracy wykazało, że orzeczenia komisji lekarskich były mniej korzystne dla osób odwołujących się od orzeczeń lekarza orzecznika. W przypadku orzeczeń pierwszorazowych rentowych przed wydaniem orzeczenia komisji lekarskiej 14,4% osób legitymowało się brakiem niezdolności do pracy, 27,8% miało orzeczoną częściową niezdolność do pracy, 14,9% całkowitą niezdolność do pracy, a 5,8% całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji. Po rozpatrzeniu odwołań i ponownym ustaleniu stopnia niezdolności do pracy przez komisje lekarskie – brak niezdolności do pracy występował w 30,9% przypadków (wzrost o ponad 16 pkt. procentowych), częściowa niezdolność do pracy – w 25,5% (spadek o 2,3 pkt. procentowego), całkowita niezdolność do pracy – w 13,7% (spadek o 1,2 pkt. procentowego), a całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji – w 2,7% (spadek o 3,1 pkt. procentowego). Ponadto po orzeczeniach komisji lekarskich wystąpił spadek udziału badanych z uprawnieniami do świadczenia rehabilitacyjnego z 35,8% przypadków do 26,1%.

W przypadku orzeczeń ponownych rentowych po ustaleniach komisji lekarskich udział orzeczeń o braku niezdolności do pracy wzrósł o 15 punktów procentowych. Udział orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji oraz o częściowej niezdolności

do pracy zmalał odpowiednio o 5,4 i 3,9 punktu procentowego, a o całkowitej niezdolności do pracy o 3,4 punktu procentowego.

Tabl. 8 Struktura orzeczeń w sprawach rentowych wydanych przez komisje lekarskie w latach 2019-2020 zmieniających ustalenia lekarza orzecznika

Wyszczególnienie		Orzeczenia pierwszorazowe rentowe		Orzeczenia ponowne rentowe	
		orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie
Ogółem	2019	100,0	100,0	100,0	100,0
	2020	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego ustalające:					
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2019	2,3	6,2	3,5	9,2
	2020	5,8	2,7	10,5	5,1
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	2019	0,4	1,0	6,6	4,3
	2020	0,9	0,7	5,9	8,5
całkowitą niezdolność do pracy	2019	10,5	11,5	10,4	12,2
	2020	14,9	13,7	14,7	11,3
brak całkowitej niezdolności do pracy	2019	0,3	0,5	3,6	2,3
	2020	0,4	0,3	1,9	3,3
częściową niezdolność do pracy	2019	19,8	23,3	24,0	29,7
	2020	27,8	25,5	29,0	25,1
celowość przekwalifikowania zawodowego	2019	0,3	0,2	0,4	0,2
	2020	0,0	0,1	0,1	0,1
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2019	22,0	33,2	14,3	20,1
	2020	35,8	26,1	26,3	20,0
brak niezdolności do pracy	2019	44,4	24,1	37,2	22,0
	2020	14,4	30,9	11,6	26,6

W 2020 r. w sprawach powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu komisje lekarskie wydały orzeczenia dla 9,5 tys. badanych, co stanowiło 11,2% ogółu orzeczeń. W związku z wypadkami przy pracy rozpatrzono 94,7% odwołań, a w związku z chorobami zawodowymi 5,2%. W przypadku 3,2 tys. orzeczeń (tj. 33,2%) komisje lekarskie dokonały zmian ustaleń lekarzy orzeczników. Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu osób badanych przed dokonaniem zmian przez komisje lekarskie wynosił 5,7%, a po rozpatrzeniu odwołań i ponownym badaniu 8,4%. Jego wysokość zależna była od rodzaju okoliczności w jakich zaistniał. I tak, przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy orzeczony przez komisje lekarskie wyniósł 7,6% i był wyższy o 2,3 pkt. procentowego

od orzeczonego przez lekarzy orzeczników. W przypadku chorób zawodowych nie różnił się od orzeczonego przez lekarzy orzeczników i wynosił 17,9%.

Tabl. 9 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wydane przez komisje lekarskie zakładu według okoliczności powstania uszczerbku oraz wybranych rodzajów urazów i chorób zawodowych

Wyszczególnienie	Przeciętny procent uszczerbku ustalony przez:	
	lekarza orzecznika	komisje lekarskie
OGÓŁEM	5,7	8,4
Wypadki przy pracy	5,3	7,6
uszkodzenia kończyny dolnej	4,8	6,8
uszkodzenia śródrezcza i palców	3,2	4,1
uszkodzenia kończyny górnej	6,8	8,6
uszkodzenia kręgosłupa	8,8	12,8
uszkodzenia twarzy	2,9	3,6
uszkodzenia głowy	13,3	22,2
uszkodzenia narządu słuchu	15,6	17,5
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	14,1	15,6
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	17,2	15,7
uszkodzenia miednicy	18,6	22,4
uszkodzenia narządu wzroku	17,7	21,5
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	24,8	55,0
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	11,7	15,0
porażenia lub niedowład	12,5	23,0
Choroby zawodowe	17,9	17,9
przewlekłe choroby narządu głosu	16,1	14,0
schorzenia układu oddechowego	25,5	31,2
pylice krzemowe	18,0	16,4
pylice azbestowe	20,5	22,5
pylice górników kopalń węgla	14,6	14,6
pylice spawaczy	21,2	13,0
schorzenia nerwów, mięśni	9,4	9,5
choroby zakaźne i pasożytnicze	10,9	12,1
uszkodzenia narządu słuchu	24,9	27,9
nowotwory złośliwe	45,7	42,7
zespół wibracyjny	28,0	26,7
choroby skóry	11,9	11,7

Z liczby 4,5 tys. orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2020 r. w sprawie o rentę socjalną w 20,9% przypadków komisje lekarskie zmieniły ustalenia lekarza orzecznika. Najczęściej zmiany dotyczyły ustaleń stopnia niezdolności do pracy, stanowiły bowiem 62,3% ogółu orzeczeń zmieniających. W 28,7% przypadków zmiana ustaleń lekarza orzecznika dotyczyła związku niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami, a w 9,0% przypadków komisje zmieniły datę powstania niezdolności do pracy.

W związku z tymi orzeczeniami, zmiany komisji lekarskich nie były korzystne w przypadku osób z orzeczeniami pierwszorazowymi jak również ponownymi.

4. Charakterystyka osób badanych

Wśród badanych przez komisje lekarskie w 2020 r., mężczyźni stanowili 50,0% ogółu. Najwyższy odsetek mężczyzn obserwujemy wśród odwołujących się od orzeczeń lekarza orzecznika w sprawach o ustalenie procentowego uszczerbku na zdrowiu – 69,0%, najniższy zaś w grupie występujących w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom – 35,0% (tabl. 10).

Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o ponad 3 lata i wynosił 53,2 roku (mężczyźni – 50,7 roku, kobiety - 55,6 roku). Najmłodszy badani (średni wiek – 29,4 roku), to kobiety z orzeczeniem pierwszorazowym wydanym przez lekarza orzecznika, ubiegające się o ustalenie prawa do renty socjalnej. Najstarsi, to również kobiety pobierające emeryturę wnoszące sprzeciw w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego – średnio w wieku 67,6 roku.

Najliczniejszą grupą badanych przez komisje lekarskie w sprawach rentowych byli pracownicy - tzn. zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. Stanowili oni 59,6% tej grupy osób. W dalszej kolejności byli to pracownicy i osoby nie będące pracownikami ubiegające się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego – 33,8% oraz osoby ubiegające się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej – 4,4% (tabl. 12).

W większości przypadków przyczynami orzekania o niezdolności do pracy osób odwołujących się do komisji lekarskich od orzeczeń pierwszorazowych ustalających dla celów rentowych stopień niezdolności do pracy były nowotwory, choroby układu krążenia, choroby układu kostno-stawowego i zaburzenia psychiczne. Odwołania powyższe stanowiły odpowiednio 18,1%, 17,4%, 16,4% i 13,5% ogółu odwołań. W przypadku mężczyzn główną przyczyną orzekania o niezdolności do pracy były choroby układu krążenia – 21,9% orzeczeń, a wśród kobiet nowotwory – 26,2%, choroby układu kostno-stawowego – 17,6% oraz zaburzenia psychiczne – 16,5% (rys. 6).

Wśród odwołujących się od orzeczeń ponownych rentowych głównymi przyczynami orzekania o niezdolności do pracy były choroby układu krążenia – 17,7% oraz choroby układu kostno-stawowego i zaburzenia psychiczne po – 17,6% (tabl. 16). Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń pierwszorazowych rentowych, którym ustalono stopień

niezdolności do pracy wynosił 51,8 roku, a odwołujących się od orzeczeń ponownych był średnio wyższy o 2 lata i 2 m-ce.

Tabl. 10 Orzeczenia komisji lekarskich wydane w 2020 r. według rodzaju orzeczenia i płci osób badanych

Rodzaj orzeczenia wydanego przez komisje lekarskie	Ogółem			w tym:					
	liczba	w odsetkach	średni wiek	Mężczyźni			Kobiety		
				liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
Ogółem	84 785	100,0	53,2	42 395	100,0	50,7	41 891	100,0	55,6
<i>z tego:</i>									
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	14 479	17,1	49,9	7 900	18,6	51,7	6 474	15,4	47,7
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	19 490	23,0	51,8	11 510	27,2	53,5	7 918	18,9	49,3
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 563	1,8	52,0	556	1,3	42,7	983	2,3	57,2
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dotyczące procentowego uszczerbku na zdrowiu	9 513	11,2	45,1	6 566	15,5	44,2	2 940	7,0	47,0
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	5 106	6,0	67,9	1 787	4,2	68,6	3 269	7,8	67,6
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2 126	2,5	29,2	1 132	2,7	29,1	989	2,4	29,4
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	2 343	2,8	31,9	1 230	2,9	31,7	1 113	2,7	32,2
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	1 594	1,9	53,0	1 045	2,5	53,7	536	1,3	51,7
orzeczenia stwierdzające potrzebę rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	3 900	4,6	53,9	1 485	3,5	55,3	2 414	5,8	53,1
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego	24 310	28,7	60,3	9 093	21,4	52,0	15 148	36,2	65,2
orzeczenia pozostałe	361	0,4	52,4	91	0,2	50,0	107	0,2	54,7

Tabl. 11 Wiek i płeć osób, którym orzeczenie wydał lekarz orzecznik i komisje lekarskie

Wyszczególnienie	Orzeczenia wydane przez:					
	lekarzy orzeczników			komisje lekarskie		
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
Ogółem	935 705	100,0	53,7	84 785	100,0	53,2
mężczyźni	472 671	50,5	51,2	42 395	50,0	50,7
kobiety	457 127	48,9	56,3	41 891	49,4	55,6
nieustalona płeć*/	5 907	0,6	x	499	0,6	x

Tabl. 12 Orzeczenia komisji lekarskich w sprawach rentowych wydane w latach 2019-2020 według grup badanych

Wyszczególnienie		Ogółem		w tym:			
		liczba	w odsetkach	Mężczyźni		Kobiety	
				liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
a – rok poprzedni = 100							
Ogółem	2019	36 629	100,0	20 303	100,0	16 093	100,0
	2020	35 532	100,0	19 966	100,0	15 375	100,0
	a	97,0	x	98,3	x	95,5	x
z tego orzeczenia wydane:							
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy pracownikom	2019	21 473	58,6	12 578	61,9	8 708	54,1
	2020	21 189	59,6	12 695	63,6	8 350	54,3
	a	98,7	x	100,9	x	95,9	x
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy osobom nie będącym pracownikami	2019	775	2,1	568	2,8	203	1,3
	2020	610	1,7	462	2,3	145	0,9
	a	78,7	x	81,3	x	71,4	x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2019	12 754	34,8	6 475	31,9	6 260	38,9
	2020	12 007	33,8	6 115	30,6	5 872	38,2
	a	94,1	x	94,4	x	93,8	x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	2019	1 419	3,9	520	2,6	878	5,4
	2020	1 563	4,4	556	2,8	983	6,4
	a	110,1	x	106,9	x	112,0	x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2019	208	0,6	162	0,8	44	0,3
	2020	163	0,5	138	0,7	25	0,2
	a	84,6	x	86,2	x	77,2	x
Orzeczenia pierwszorazowe rentowe	2019	14 445	100,0	7 699	100,0	6 605	100,0
	2020	14 479	100,0	7 900	100,0	6 474	100,0
	a	100,2	x	102,6	x	98,0	x
z tego orzeczenia wydane:							

**Tabl. 12 Orzeczenia komisji lekarskich w sprawach rentowych
wydane w latach 2019-2020 według grup badanych (cd.)**

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100		Ogółem		w tym:			
				Mężczyźni		Kobiety	
		liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy pracownikom	2019	7 975	55,2	4 365	56,7	3 485	52,8
	2020	8 163	56,4	4 640	58,7	3 432	53,0
	a	102,4	x	106,3	x	98,5	x
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy osobom nie będącym pracownikami	2019	259	1,8	165	2,2	92	1,4
	2020	207	1,4	155	2,0	51	0,8
	a	79,9	x	93,9	x	55,4	x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2019	6 136	42,5	3 121	40,5	3 002	45,4
	2020	6 072	41,9	3 076	38,9	2 983	46,1
	a	99,0	x	98,6	x	99,4	x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2019	75	0,5	48	0,6	26	0,4
	2020	37	0,3	29	0,4	8	0,1
	a	49,3	x	60,4	x	30,8	x
Orzeczenia ponowne rentowe	2019	20 765	100,0	12 084	100,0	8 610	100,0
	2020	19 490	100,0	11 510	100,0	7 918	100,0
	a	93,9	x	95,3	x	92,0	x
z tego orzeczenia wydane:							
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy pracownikom	2019	13 498	65,0	8 213	68,0	5 223	60,7
	2020	13 026	66,8	8 055	70,0	4 918	62,1
	a	96,5	x	98,1	x	94,2	x
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy osobom nie będącym pracownikami	2019	516	2,5	403	3,3	111	1,3
	2020	403	2,1	307	2,7	94	1,2
	a	78,1	x	76,2	x	84,7	x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2019	6 618	31,9	3 354	27,8	3 258	37,8
	2020	5 935	30,5	3 039	26,4	2 889	36,5
	a	89,7	x	90,6	x	88,7	x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2019	133	0,6	114	0,9	18	0,2
	2020	126	0,6	109	0,9	17	0,2
	a	94,7	x	95,6	x	94,4	x
Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2019	1 419	100,0	520	100,0	878	100,0
	2020	1 563	100,0	556	100,0	983	100,0
	a	110,1	x	106,9	x	112,0	x
z tego orzeczenia							

Tabl. 12 Orzeczenia komisji lekarskich w sprawach rentowych wydane w latach 2019-2020 według grup badanych (dok.)

Wyszczególnienie		Ogółem		w tym:			
				Mężczyźni		Kobiety	
		liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
a – rok poprzedni = 100							
pierwszorazowe	2019	957	67,4	361	69,4	576	65,6
	2020	1 030	65,9	360	64,8	648	65,9
	a	107,6	x	99,7	x	112,5	x
ponowne	2019	462	32,6	159	30,6	302	34,4
	2020	533	34,1	196	35,2	335	34,1
	a	115,4	x	123,3	x	110,9	x

W związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych, komisje lekarskie najczęściej ustalały niezdolność do pracy na okres od 10 do 12 miesięcy. Orzeczenia z takim okresem ważności stanowiły 32,1%. W przypadku odwołań od orzeczeń ponownych rentowych najczęściej ustalały na okres od 13 do 24 miesięcy i stanowiły one 20,2%.

Orzeczenie bezterminowe stwierdzające trwałą niezdolność do pracy w sprawach pierwszorazowych rentowych uzyskało 12,0% badanych przez komisje, natomiast w sprawach ponownych rentowych 15,3%. W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział w przypadku orzeczeń pierwszorazowych zmniejszył się - o 2,8 punktu procentowego, a w przypadku orzeczeń ponownych był niższy o 2,5 punktu procentowego (tabl. 17, 19). Porównując struktury ustalonych okresów orzeczeń pierwszorazowych i ponownych (bez orzeczeń bezterminowych) na jakie komisje lekarskie ustalały niezdolność do pracy, obserwujemy w przypadku odwołań od orzeczeń ponownych znacznie wyższy udział okresów długich (25-36 m-cy) i bardzo długich (37 m-cy i więcej) – rys. 8 i 9.

Średni okres ważności orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych wydanych przez komisje lekarskie wynosił 15,5 m-cy, a przypadku orzeczeń ponownych 21 m-cy.

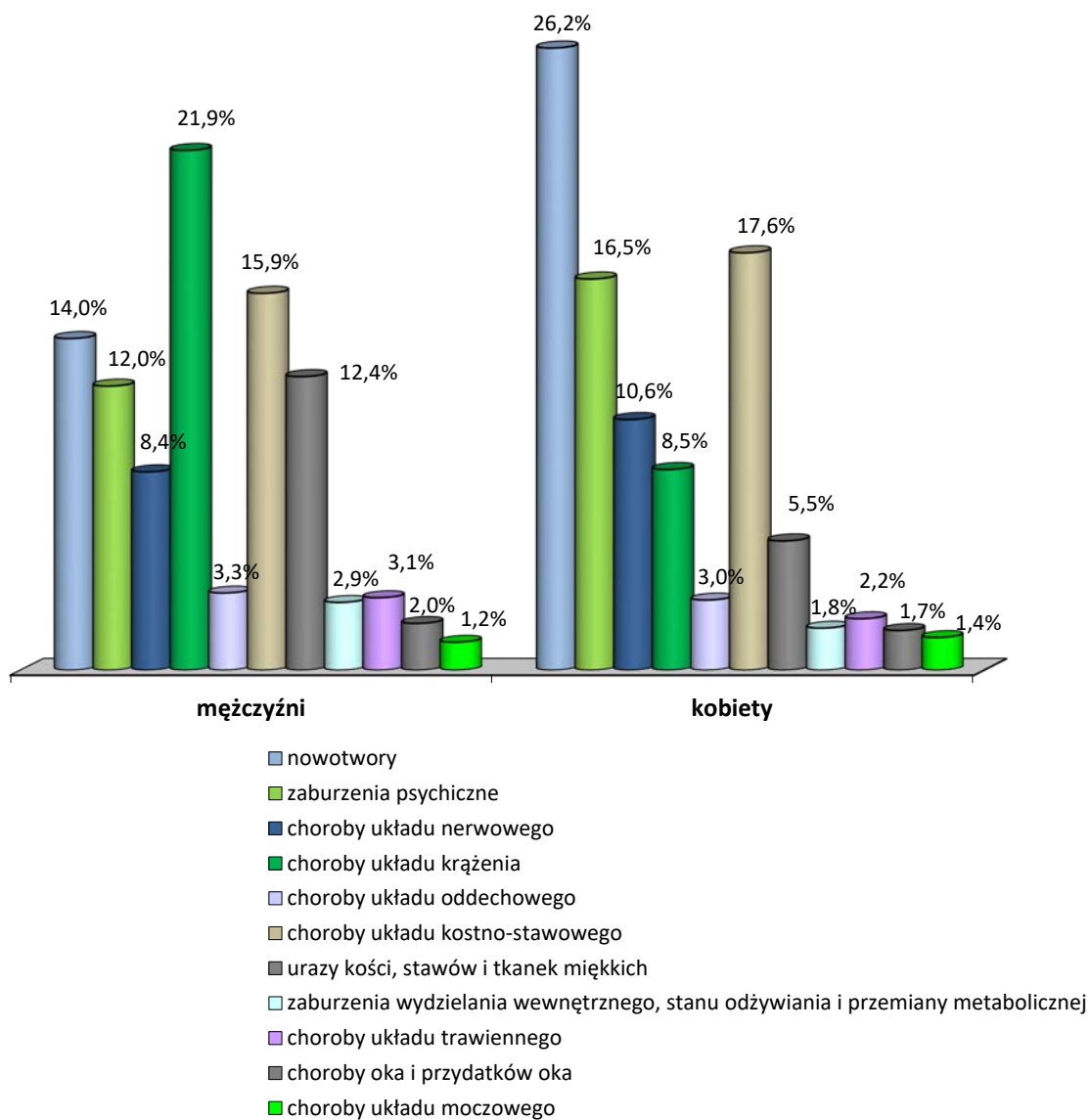
Tabl. 13 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych lekarzy orzeczników według grup chorobowych i wieku badanych

Grupy chorobowe	Orzeczenia komisji lekarskich									Średni wiek
	Ogółem	Wiek osób badanych – z tego:							Średni wiek	
		19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej		
OGÓŁEM	2019	100,0	0,1	3,9	10,9	18,9	41,3	22,9	2,0	51,8
	2020	100,0	0,1	4,1	10,8	19,1	39,6	24,6	1,7	51,8
w tym:										
choroby układu krążenia	2019	100,0	-	1,0	4,9	11,7	40,5	40,0	1,9	56,0
	2020	100,0	-	0,9	3,9	11,6	39,8	41,4	2,4	56,3
nowotwory	2019	100,0	-	2,6	6,3	18,9	49,7	21,3	1,2	53,0
	2020	100,0	-	2,5	7,3	20,9	46,2	21,3	1,8	52,6
zaburzenia psychiczne	2019	100,0	0,5	7,9	22,1	24,8	31,5	11,5	1,7	46,6
	2020	100,0	-	7,6	22,6	27,1	31,8	10,2	0,7	46,4
choroby układu kostno-stawowego	2019	100,0	-	1,6	6,8	16,8	46,0	27,7	1,1	53,7
	2020	100,0	-	1,0	7,2	17,0	43,0	30,6	1,2	54,2
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2019	100,0	-	8,1	16,1	20,1	37,0	16,1	2,6	48,8
	2020	100,0	0,6	12,1	16,2	19,7	33,6	16,5	1,3	47,3
choroby układu nerwowego	2019	100,0	0,4	4,4	17,4	21,7	39,5	15,0	1,6	49,1
	2020	100,0	-	4,6	13,3	22,1	39,3	20,4	0,3	50,2
choroby układu oddechowego	2019	100,0	-	1,0	2,9	12,9	39,6	31,7	11,9	57,3
	2020	100,0	-	0,0	1,0	7,0	40,0	38,0	14,0	59,8
choroby oka	2019	100,0	-	4,2	13,9	22,2	47,2	12,5	-	49,7
	2020	100,0	-	8,3	21,7	21,7	30,0	16,7	1,6	47,1
choroby układu trawiennego	2019	100,0	-	7,8	7,8	28,9	42,2	13,3	-	48,9
	2020	100,0	-	3,5	16,1	19,5	41,4	18,4	1,1	50,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2019	100,0	-	2,6	9,2	23,7	43,4	18,4	2,7	51,8
	2020	100,0	-	5,0	5,0	26,3	37,5	26,2	-	51,7
choroby układu moczowo-płciowego	2019	100,0	-	4,7	18,6	30,2	30,2	14,0	2,3	48,4
	2020	100,0	-	12,5	22,5	17,5	32,5	15,0	-	45,9

Tabl. 14 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych lekarzy orzeczników według grup chorobowych i wieku badanych

Grupy chorobowe	Orzeczenia komisji lekarskich									Średni wiek	
	Ogółem	Wiek osób badanych									
		19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej			
OGÓŁEM	2019	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	51,8
	2020	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	51,8
w tym:											
choroby układu krążenia	2019	18,2	-	4,4	8,2	11,3	17,9	31,7	17,5	56,0	56,0
	2020	17,4	-	3,9	6,2	10,6	17,5	29,4	23,6	56,3	56,3
nowotwory	2019	17,1	-	11,4	9,8	17,2	20,6	15,9	10,5	53,0	53,0
	2020	18,1	-	11,0	12,1	19,8	21,1	15,7	18,2	52,6	52,6
zaburzenia psychiczne	2019	14,0	66,7	28,1	28,4	18,5	10,7	7,1	12,3	46,6	46,6
	2020	13,5	-	25,2	28,1	19,1	10,9	5,6	5,5	46,4	46,4
choroby układu kostno-stawowego	2019	15,2	-	6,1	9,5	13,5	16,9	18,4	8,8	53,7	53,7
	2020	16,4	-	3,9	11,0	14,6	17,8	20,5	10,9	54,2	54,2
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2019	9,4	-	19,3	13,9	10,1	8,4	6,6	12,3	48,8	48,8
	2020	10,1	100,0	29,9	15,1	10,4	8,6	6,8	7,3	47,3	47,3
choroby układu nerwowego	2019	8,7	33,3	9,7	13,9	10,1	8,4	5,7	7,0	49,1	49,1
	2020	9,1	-	10,2	11,2	10,6	9,1	7,6	1,8	50,2	50,2
choroby układu oddechowego	2019	3,5	-	0,9	1,0	2,4	3,3	4,8	21,1	57,3	57,3
	2020	3,2	-	0,0	0,3	1,2	3,2	5,0	25,5	59,8	59,8
choroby oka	2019	2,5	-	2,6	3,2	2,9	2,8	1,4	-	49,7	49,7
	2020	1,9	-	3,9	3,9	2,2	1,5	1,3	1,8	47,1	47,1
choroby układu trawiennego	2019	3,1	-	6,1	2,2	4,8	3,2	1,8	-	48,9	48,9
	2020	2,8	-	2,4	4,1	2,9	2,9	2,1	1,8	50,0	50,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2019	2,6	-	1,8	2,2	3,3	2,8	2,1	3,5	51,8	51,8
	2020	2,6	-	3,2	1,2	3,5	2,4	2,7	-	51,7	51,7
choroby układu moczowo-płciowego	2019	1,5	-	1,8	2,5	2,4	1,1	0,9	1,8	48,4	48,4
	2020	1,3	-	3,9	2,7	1,2	1,1	0,8	-	45,9	45,9

Rys. 6 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2020 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych

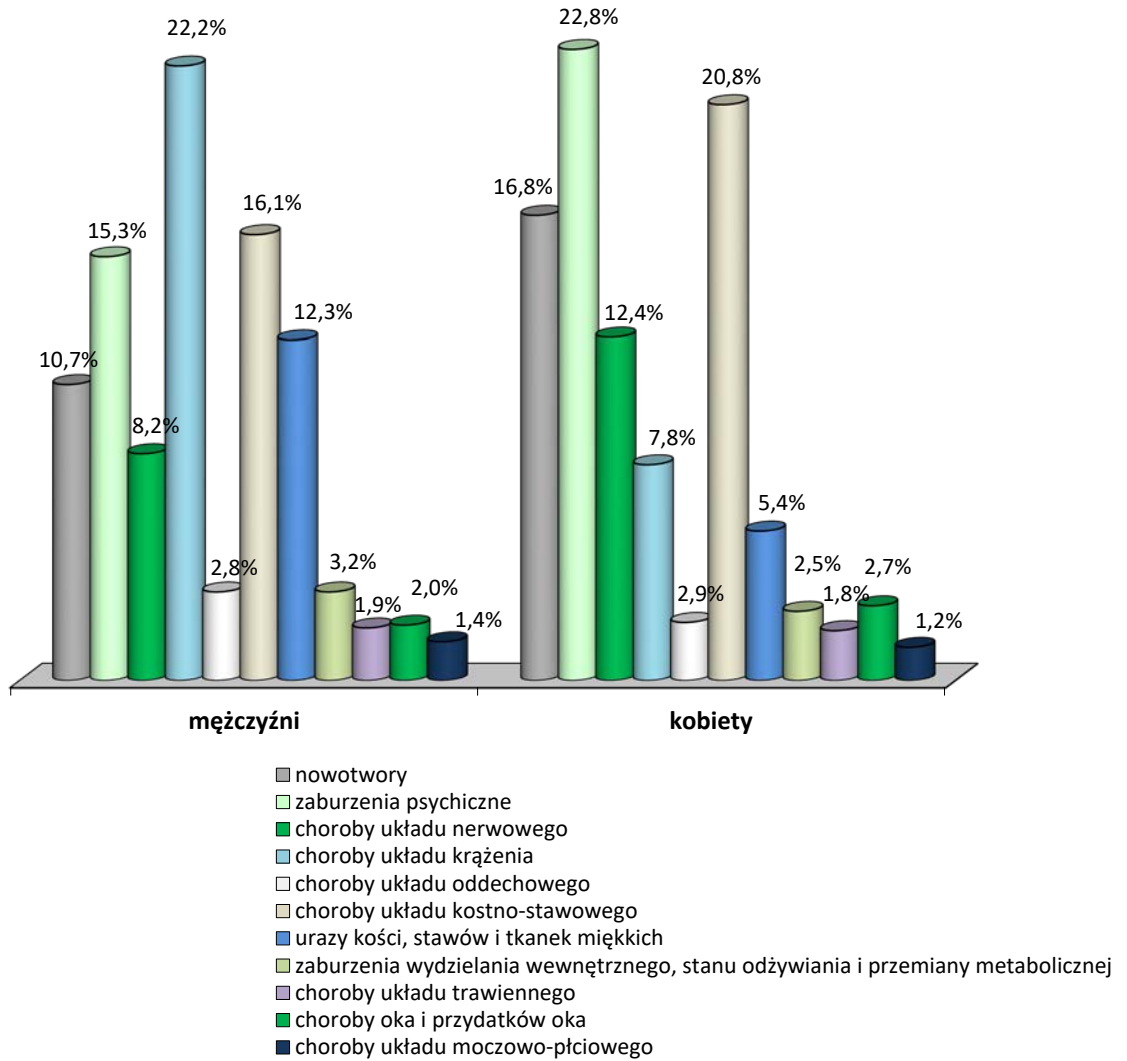
Tabl. 15 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych rentowych lekarzy orzeczników według grup chorobowych i wieku badanych

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich						Średni wiek
			Wiek osób badanych – z tego:						
			20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	2019	100,0	1,3	7,8	18,7	42,7	26,1	3,4	53,8
	2020	100,0	1,4	6,3	18,1	43,6	27,5	3,1	54,0
w tym:									
choroby układu krążenia	2019	100,0	-	2,2	9,0	40,4	44,2	4,2	57,8
	2020	100,0	0,2	1,4	8,5	37,7	48,2	4,0	58,1
nowotwory	2019	100,0	0,7	5,9	18,1	48,4	23,6	3,3	54,2
	2020	100,0	1,0	5,3	15,3	45,8	30,6	2,0	54,7
zaburzenia psychiczne	2019	100,0	2,8	12,0	26,8	41,5	14,2	2,7	50,8
	2020	100,0	2,6	11,1	24,4	45,6	14,3	2,0	50,9
choroby układu kostno-stawowego	2019	100,0	0,7	5,0	16,0	48,7	26,9	2,7	54,8
	2020	100,0	0,7	3,9	17,4	48,0	27,0	3,0	55,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2019	100,0	2,5	17,3	22,9	34,9	18,7	3,7	50,4
	2020	100,0	3,3	11,1	24,1	34,3	21,8	5,4	51,4
choroby układu nerwowego	2019	100,0	2,7	11,8	21,9	43,0	19,2	1,4	51,3
	2020	100,0	1,3	9,3	22,0	46,3	19,8	1,3	52,2
choroby układu oddechowego	2019	100,0	-	3,2	7,1	41,3	34,2	14,2	58,7
	2020	100,0	1,2	0,6	3,7	46,3	34,6	13,6	58,9
choroby oka	2019	100,0	1,4	5,4	27,2	41,5	23,1	1,4	52,5
	2020	100,0	0,8	6,3	24,6	50,0	18,3	-	52,1
choroby układu trawiennego	2019	100,0	3,2	4,3	27,9	35,5	28,0	1,1	52,8
	2020	100,0	1,9	3,7	24,3	49,5	20,6	-	52,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2019	100,0	-	8,5	21,0	48,7	21,1	0,7	53,0
	2020	100,0	2,4	4,1	15,3	48,2	28,2	1,8	54,0
choroby układu moczowo-płciowego	2019	100,0	1,0	15,5	30,1	32,0	21,4	-	50,4
	2020	100,0	1,3	13,3	34,7	37,3	10,7	2,7	49,8

Tabl. 16 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych rentowych lekarzy orzeczników według grup chorobowych i wieku badanych

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich						Średni wiek
			Wiek osób badanych						
			20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	2019	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	53,8
	2020	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	54,0
w tym:									
choroby układu krążenia	2019	19,2	-	5,4	9,2	18,1	32,4	23,9	57,8
	2020	17,7	2,5	3,9	8,3	15,3	31,1	23,0	58,1
nowotwory	2019	12,9	6,9	9,7	12,4	14,6	11,7	12,5	54,2
	2020	12,6	8,8	10,6	10,7	13,2	14,1	7,9	54,7
zaburzenia psychiczne	2019	15,1	31,9	23,1	21,6	14,7	8,2	12,0	50,8
	2020	17,6	32,5	31,0	23,7	18,4	9,2	11,2	50,9
choroby układu kostno-stawowego	2019	17,4	9,7	11,1	14,9	19,8	18,0	13,6	54,8
	2020	17,6	8,8	10,9	16,9	19,3	17,2	16,9	55,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2019	10,4	19,4	23,1	12,8	8,6	7,5	11,4	50,4
	2020	10,1	23,8	17,9	13,5	8,0	8,1	17,4	51,4
choroby układu nerwowego	2019	8,9	18,1	13,4	10,4	9,0	6,6	3,8	51,3
	2020	9,5	8,8	14,0	11,5	10,1	6,8	3,9	52,2
choroby układu oddechowego	2019	2,9	-	1,2	1,1	2,8	3,8	12,0	58,7
	2020	2,8	2,5	0,3	0,6	3,0	3,6	12,7	58,9
choroby oka	2019	2,7	2,8	1,9	3,9	2,6	2,4	1,1	52,5
	2020	2,2	1,3	2,2	3,0	2,5	1,5	-	52,1
choroby układu trawiennego	2019	1,7	4,2	0,9	2,6	1,4	1,8	0,5	52,8
	2020	1,9	2,5	1,1	2,5	2,1	1,4	-	52,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2019	2,8	-	3,1	3,2	3,2	2,3	0,5	53,0
	2020	3,0	5,0	2,0	2,5	3,3	3,1	1,7	54,0
choroby układu moczowo-płciowego	2019	1,9	1,4	3,8	3,1	1,4	1,6	-	50,4
	2020	1,3	1,3	2,8	2,5	1,1	1,2	1,1	49,8

Rys. 7 Struktura orzeczeń ponownych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2020 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych

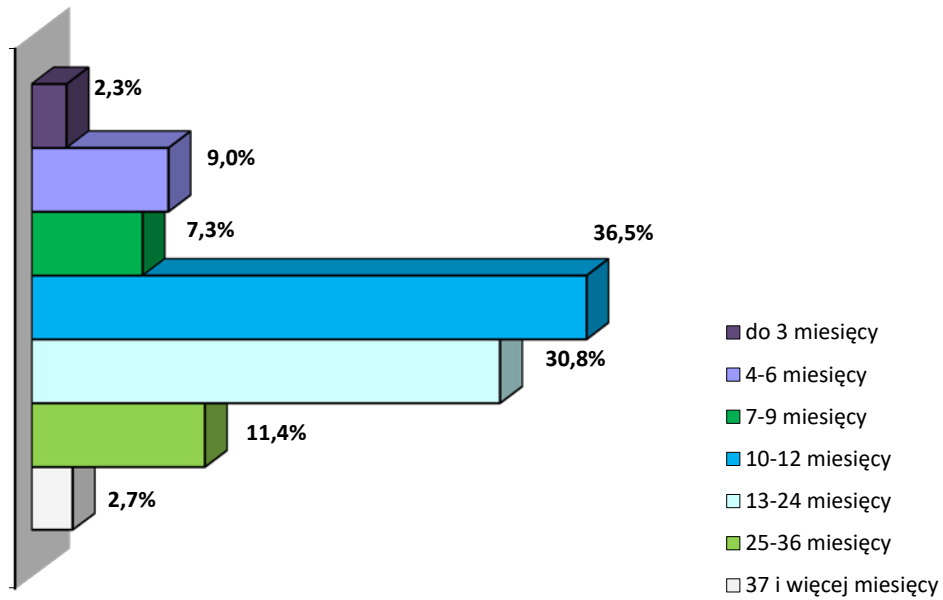
Tabl. 17 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych lekarzy orzeczników według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony - w tym:							bezterminowo	Średni okres ważności
			do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	2019	100,0	1,4	7,0	3,5	29,7	29,0	11,7	2,9	14,8	16,7
	2020	100,0	2,0	7,9	6,4	32,1	27,1	10,1	2,4	12,0	15,5
w tym:											
choroby układu krążenia	2019	100,0	1,1	5,4	3,1	29,0	31,4	10,4	2,8	16,8	16,6
	2020	100,0	1,3	4,7	6,3	32,6	28,9	9,2	2,4	14,6	15,6
nowotwory	2019	100,0	0,4	4,3	2,6	30,8	33,7	13,5	2,1	12,6	17,2
	2020	100,0	0,9	3,7	2,5	30,7	36,2	14,8	2,2	9,0	17,6
zaburzenia psychiczne	2019	100,0	0,9	4,5	3,1	34,0	29,0	13,1	2,4	13,0	17,1
	2020	100,0	0,9	7,2	6,5	37,5	23,8	10,4	3,7	10,0	16,1
choroby układu kostno-stawowego	2019	100,0	2,0	14,5	5,9	30,0	21,7	8,3	3,6	14,0	14,5
	2020	100,0	4,1	14,6	10,7	29,8	22,7	6,3	1,0	10,8	12,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2019	100,0	3,3	13,0	5,8	33,3	23,2	8,0	2,5	10,9	14,3
	2020	100,0	4,4	15,5	8,9	35,8	22,1	6,0	1,9	5,4	12,8
choroby układu nerwowego	2019	100,0	0,8	6,2	3,1	24,2	28,1	13,7	5,1	18,8	19,1
	2020	100,0	0,7	5,9	5,2	29,7	30,1	12,1	2,8	13,5	17,1
choroby układu oddechowego	2019	100,0	1,9	1,9	2,9	21,9	30,5	10,5	0,9	29,5	17,7
	2020	100,0	1,0	3,9	2,9	28,2	18,4	11,7	1,9	32,0	16,4
choroby oka	2019	100,0	-	2,7	-	21,9	23,3	24,7	6,8	20,6	22,5
	2020	100,0	3,4	1,7	3,4	32,2	16,9	10,2	10,2	22,0	19,3
choroby układu trawiennego	2019	100,0	2,1	3,2	2,1	33,7	36,8	10,5	3,2	8,4	16,9
	2020	100,0	3,3	7,7	9,9	32,9	29,7	5,5	1,1	9,9	13,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2019	100,0	-	2,6	2,6	31,6	39,5	13,2	1,3	9,2	16,7
	2020	100,0	1,2	8,5	6,1	32,9	29,3	9,8	1,2	11,0	15,2
choroby układu moczowo-płciowego	2019	100,0	-	2,3	2,3	27,9	39,6	25,6	-	2,3	20,3
	2020	100,0	5,2	13,8	3,5	24,1	25,9	17,2	6,9	3,4	20,4

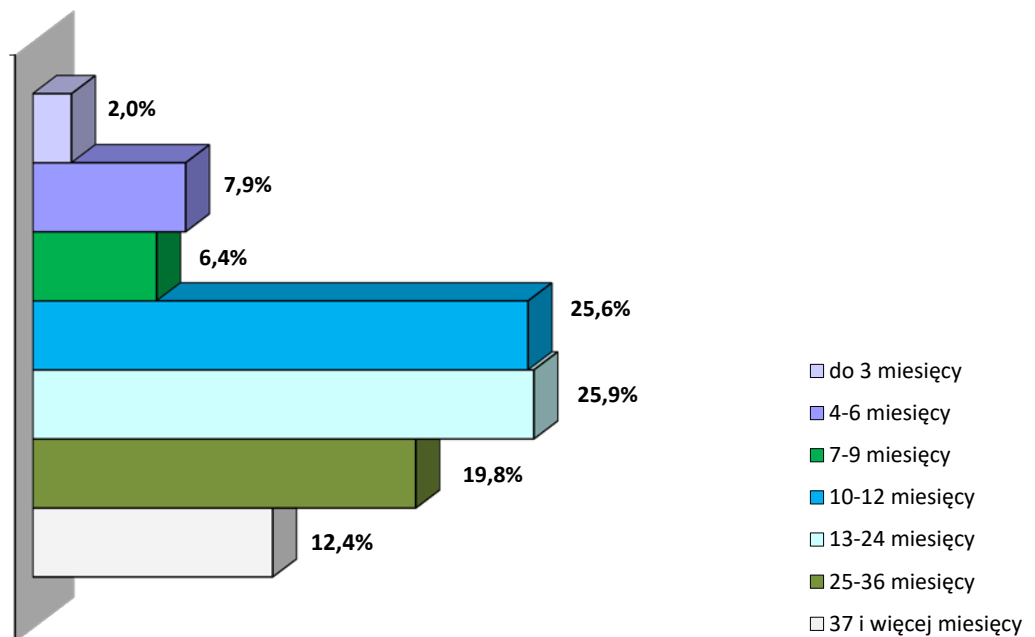
Tabl. 18 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych lekarzy orzeczników według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony – w tym:							beztęminowo	średni okres ważności
			do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	2019	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	16,7
	2020	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	15,5
w tym:											
choroby układu krążenia	2019	18,1	14,6	13,8	16,2	17,7	19,6	16,1	17,1	20,6	16,6
	2020	17,4	10,9	10,4	17,2	17,7	18,6	15,9	17,3	21,2	15,6
nowotwory	2019	17,8	4,9	11,0	13,3	18,5	20,6	20,6	12,5	15,2	17,2
	2020	18,6	7,8	8,8	7,4	17,8	24,8	27,2	17,3	13,9	17,6
zaburzenia psychiczne	2019	14,1	9,8	9,1	12,4	16,1	14,1	15,8	11,4	12,5	17,1
	2020	13,6	6,3	12,4	13,7	15,9	12,0	14,1	21,3	11,3	16,1
choroby układu kostno-stawowego	2019	14,8	22,0	30,5	24,8	15,0	11,1	10,6	18,2	14,1	14,5
	2020	16,0	32,8	29,5	26,5	14,8	13,4	10,0	6,7	14,4	12,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2019	9,2	22,0	17,1	15,2	10,4	7,4	6,3	8,0	6,8	14,3
	2020	10,0	21,9	19,5	13,7	11,1	8,1	5,9	8,0	4,5	12,8
choroby układu nerwowego	2019	8,6	4,9	7,6	7,6	7,0	8,3	10,0	14,8	10,9	19,1
	2020	9,1	3,1	6,8	7,4	8,4	10,1	10,9	10,7	10,2	17,1
choroby układu oddechowego	2019	3,5	4,9	1,0	2,9	2,6	3,7	3,2	1,1	7,0	17,7
	2020	3,2	1,6	1,6	1,5	2,8	2,2	3,8	2,7	8,6	16,4
choroby oka	2019	2,4	-	1,0	-	1,8	2,0	5,2	5,7	3,4	22,5
	2020	1,9	3,1	0,4	1,0	1,9	1,2	1,9	8,0	3,4	19,3
choroby układu trawiennego	2019	3,2	4,9	1,4	1,9	3,6	4,0	2,9	3,4	1,8	16,9
	2020	2,9	4,7	2,8	4,4	2,9	3,1	1,6	1,3	2,4	13,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2019	2,5	-	1,0	1,9	2,7	3,5	2,9	1,1	1,6	16,7
	2020	2,6	1,6	2,8	2,5	2,7	2,8	2,5	1,3	2,4	15,2
choroby układu moczowo-płciowego	2019	1,4	-	0,5	1,0	1,4	2,0	3,2	-	0,2	20,3
	2020	1,8	4,7	3,2	1,0	1,4	1,7	3,1	5,3	0,5	20,4

Rys. 8 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2020 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności

Rys. 9 Struktura orzeczeń ponownych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2020 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności

Tabl. 19 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych rentowych lekarzy orzeczników według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony w tym:							beztęminowo	średni okres ważności
			do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	2019	100,0	1,3	6,0	3,5	18,5	21,9	18,5	12,5	17,8	22,8
	2020	100,0	1,7	6,7	5,4	21,7	22,0	16,7	10,5	15,3	21,0
choroby układu krążenia	2019	100,0	1,2	4,1	3,4	15,5	22,3	19,5	12,6	21,4	23,2
	2020	100,0	1,7	4,5	4,3	20,0	24,0	17,5	9,4	18,6	21,2
nowotwory	2019	100,0	0,8	4,8	3,6	25,6	27,6	16,8	7,4	13,4	20,4
	2020	100,0	0,3	4,2	6,8	24,8	30,6	16,9	5,9	10,5	19,4
zaburzenia psychiczne	2019	100,0	1,1	4,8	2,9	17,4	22,2	24,2	14,0	13,4	24,7
	2020	100,0	0,8	6,0	5,4	20,1	20,4	19,0	15,7	12,6	24,0
choroby układu kostno-stawowego	2019	100,0	1,6	11,1	5,7	19,7	19,3	13,9	10,0	18,7	19,5
	2020	100,0	3,4	12,3	7,3	24,7	20,0	11,7	7,5	13,1	17,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2019	100,0	1,8	8,5	3,0	18,5	18,5	16,4	14,1	19,2	22,6
	2020	100,0	2,4	10,4	4,0	22,1	16,8	16,2	11,2	16,9	21,0
choroby układu nerwowego	2019	100,0	1,6	4,3	3,5	13,9	23,5	20,5	17,4	15,3	25,9
	2020	100,0	1,8	4,2	5,5	16,8	19,6	17,7	14,6	19,8	23,7
choroby układu oddechowego	2019	100,0	-	1,3	1,9	16,6	28,7	15,3	11,4	24,8	23,5
	2020	100,0	1,2	2,4	4,9	22,0	23,2	15,2	8,5	22,6	21,2
choroby oka	2019	100,0	-	2,1	2,1	12,3	16,4	13,0	16,4	37,7	28,3
	2020	100,0	1,6	4,0	3,2	16,6	17,5	16,6	12,7	27,8	24,6
choroby układu trawiennego	2019	100,0	1,0	4,2	1,1	25,3	25,3	18,9	11,6	12,6	22,3
	2020	100,0	3,7	6,5	6,5	23,1	25,9	20,4	8,3	5,6	19,1
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2019	100,0	2,0	5,8	1,3	21,4	20,8	22,1	16,2	10,4	23,4
	2020	100,0	1,2	6,4	2,9	26,3	23,4	18,1	13,5	8,2	21,4
choroby układu moczowo-płciowego	2019	100,0	1,9	3,9	1,0	9,7	19,4	29,1	21,4	13,6	29,2
	2020	100,0	-	-	1,3	24,6	23,4	22,1	15,6	13,0	26,0

Pomijając orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia uzupełniającego, trzecią co do liczebności grupą osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników, byli badani przez komisje lekarskie w sprawach dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu. W tej grupie ubezpieczonych przeważali poszkodowani w związku z wypadkami

przy pracy. Osoby, którym komisje lekarskie ustaliły procentowy uszczerbek na zdrowiu w związku z wypadkami przy pracy stanowiły 92,3%, a poszkodowani w związku z chorobami zawodowymi – 7,7%.

Wśród poszkodowanych w wypadkach przy pracy, uszczerbek na zdrowiu komisje lekarskie orzekały najczęściej w związku z uszkodzeniami kończyn dolnych – 36,1% przypadków oraz uszkodzeniami śródreżca i palców – 23,3% ogółu orzeczeń z ustalonym procentem uszczerbku na zdrowiu. Wśród dotkniętych chorobą zawodową uszczerbek na zdrowiu ustalano najczęściej w związku ze schorzeniami nerwów, mięśni – 3,8%, pylicami płuc - 1,6% oraz schorzeniami układu oddechowego – 1,3% ogółu orzeczeń z ustalonym procentowym uszczerbkiem na zdrowiu (tabl. 20).

Średni wiek osób badanych, którym komisje lekarskie wydały orzeczenie ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wynosił 46 lat (poszkodowani w wyniku wypadków przy pracy – 44,8 roku, poszkodowani w związku z chorobami zawodowymi – 60,5 roku).

Tabela 21 prezentuje orzeczenia komisji lekarskich wydane w 2020 r. osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej. Z 4,5 tys. wydanych orzeczeń - 47,6% dotyczyło odwołań od orzeczeń pierwszorazowych wydanych przez lekarza orzecznika, a 52,4% od orzeczeń ponownych. Wśród odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników w sprawie renty socjalnej mężczyźni stanowili 52,9%, a kobiety 47,1%. Orzeczeń ustalających całkowitą niezdolność do pracy (warunek przyznania renty socjalnej) wydano 33,9%. Wśród orzeczeń pierwszorazowych odsetek ten wynosił – 32,4%, a wśród ponownych 35,4%.

Chorobami najczęściej powodującymi powstanie całkowitej niezdolności do pracy u osób ubiegających się po raz pierwszy o rentę socjalną były: zaburzenia psychiczne - 58,9% orzeczeń w sprawie renty socjalnej, choroby układu nerwowego - 10,1%, wady rozwojowe wrodzone – 7,6% oraz urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 4,4%. W związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej, komisje lekarskie najczęściej ustalały niezdolność do pracy na okres bezterminowy. Orzeczenia z takim okresem ważności stanowiły 22,2%. W związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych najczęściej ustalano niezdolność do pracy na okres 37 i więcej miesięcy – 23,4%.

Orzeczenie bezterminowe stwierdzające trwałą niezdolność do pracy w sprawach ponownych uzyskało 14,5% badanych.

Średni okres ważności orzeczeń pierwszorazowych wynosił 25 m-cy, a orzeczeń ponownych 29,5 m-cy.

Tabl. 20 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wydane przez komisje lekarskie zakładu według okoliczności powstania uszczerbku oraz rodzajów urazów i chorób zawodowych

Wyszczególnienie	Liczba orzeczeń	W odsetkach	Średni wiek badanych
OGÓŁEM	5 728	100,0	46,0
z tego:			
Wypadki przy pracy	5 288	92,3	44,8
w tym:			
uszkodzenia kończyny dolnej	2 070	36,1	44,6
uszkodzenia śródreżca i palców	1 337	23,3	42,9
uszkodzenia kończyny górnej	887	15,5	47,4
uszkodzenia kręgosłupa	317	5,5	45,3
uszkodzenia twarzy	271	4,7	43,9
uszkodzenia głowy	117	2,0	46,7
uszkodzenia słuchu	26	0,5	47,2
uszkodzenia brzucha	25	0,4	45,6
uszkodzenia miednicy	50	0,9	47,3
uszkodzenia narządu wzroku	68	1,2	44,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	74	1,3	50,2
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	29	0,5	45,7
Choroby zawodowe	440	7,7	60,5
w tym:			
przewlekłe choroby narządu głosu	59	1,0	62,0
schorzenia układu oddechowego	76	1,3	67,2
pylice krzemowe	23	0,4	59,9
pylice azbestowe	17	0,3	72,4
pylice górników kopalń węgla	46	0,8	58,3
pylice spawaczy	3	0,1	49,0
schorzenia nerwów, mięśni	217	3,8	54,4
choroby zakaźne i pasożytnicze	44	0,8	57,3
uszkodzenia narządu słuchu	12	0,2	60,7
nowotwory złośliwe	11	0,2	66,5
choroby skóry	12	0,2	54,8
zespół wibracyjny	3	0,1	54,7

Tabl. 21 Orzeczenia w sprawie renty socjalnej wydane przez komisje lekarskie zakładu według płci i ustaleń orzecznich

Wyszczególnienie	Ogółem			w tym:					
				Mężczyźni			Kobiety		
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
OGÓŁEM	4 469	100,0	30,7	2 362	52,9	30,4	2 102	47,1	30,9
z tego ustalające:									
całkowitą niezdolność do pracy	1 517	100,0	31,9	860	56,7	31,6	655	43,3	32,3
brak całkowitej niezdolności do pracy	2 952	100,0	30,0	1 502	50,9	29,8	1 447	49,1	30,2
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2 126	100,0	29,2	1 132	53,2	29,1	989	46,8	29,4
z tego ustalające:									
całkowitą niezdolność do pracy	688	100,0	30,6	398	57,8	30,0	288	42,2	31,3
brak całkowitej niezdolności do pracy	1 438	100,0	28,6	734	51,0	28,6	701	49,0	28,6
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	2 343	100,0	31,9	1 230	52,5	31,7	1 113	47,5	32,2
z tego ustalające:									
całkowitą niezdolność do pracy	829	100,0	33,0	462	55,7	32,9	367	44,3	33,1
brak całkowitej niezdolności do pracy	1 514	100,0	31,4	768	50,7	31,0	746	49,3	31,7

Tabl. 22 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony – w tym:							bezterminowo	średni okres ważności
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	100,0	0,6	2,0	2,9	19,8	21,0	19,8	11,7	22,2	25,0
zaburzenia psychiczne	100,0	0,3	1,0	2,3	21,3	23,4	21,9	12,6	17,2	25,4
choroby układu kostno-stawowego	100,0	5,9	5,9	5,9	29,4	23,5	17,6	-	11,8	16,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	3,4	6,9	6,9	37,9	6,9	13,8	10,4	13,8	20,5
choroby układu nerwowego	100,0	-	-	1,5	11,9	19,4	19,4	9,0	38,8	26,0
wady rozwojowe wrodzone	100,0	-	-	-	2,0	12,0	12,0	22,0	52,0	40,3
nowotwory	100,0	4,8	-	-	38,1	19,0	14,3	14,3	9,5	24,0
choroby układu krążenia	100,0	-	13,1	4,4	21,7	13,0	21,7	4,4	21,7	18,8

Tabl. 23 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							bezterminowo
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:									
zaburzenia psychiczne	58,9	25,0	30,8	47,4	63,4	65,5	64,9	63,6	45,6
choroby układu kostno-stawowego	2,6	25,0	7,7	5,3	3,8	2,9	2,3	-	1,4
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	4,4	25,0	15,4	10,5	8,4	1,4	3,1	3,9	2,7
choroby układu nerwowego	10,1	-	-	5,3	6,1	9,4	9,9	7,8	17,7
wady rozwojowe wrodzone	7,6	-	-	-	0,8	4,3	4,6	14,3	17,7
nowotwory	3,2	25,0	-	-	6,1	2,9	2,3	3,9	1,4
choroby układu krążenia	3,5	-	23,1	5,3	3,8	2,2	3,8	1,3	3,4

Tabl. 24 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych w sprawie renty społecznej według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							bez-terminowo	średni okres ważności
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	100,0	0,6	2,6	3,3	13,5	19,0	23,1	23,4	14,5	29,5
zaburzenia psychiczne	100,0	0,6	2,3	2,2	13,6	21,6	26,0	21,1	12,6	28,9
choroby układu kostno-stawowego	100,0	-	13,6	-	22,7	13,6	13,7	27,3	9,1	24,7
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	-	-	-	18,8	6,2	12,5	43,8	18,7	37,4
choroby układu nerwowego	100,0	-	0,9	5,5	8,3	10,1	21,1	33,9	20,2	35,0
wady rozwojowe wrodzone	100,0	-	3,5	3,5	6,9	17,2	17,2	24,1	27,6	32,6
nowotwory	100,0	4,1	4,1	16,7	29,2	29,2	-	12,5	4,2	18,7
choroby układu krążenia	100,0	-	-	11,1	22,2	22,2	16,7	16,7	11,1	23,4

5. PODSUMOWANIE

W 2020 r. komisje lekarskie wydały 84,8 tys. orzeczeń. W związku:

- z wniesieniem sprzeciwu wydano 69,6 tys. orzeczeń,
- ze zgłoszeniem przez głównego lekarza orzecznika bądź lekarza inspektora zarzutu wadliwości 12,2 tys. orzeczeń,
- z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem wadliwości 0,4 tys. orzeczeń,

Komisje lekarskie rozpatrzyły 2,6 tys. spraw skierowanych w trybie zwierzchniego nadzoru Prezesa ZUS lub na podstawie postanowienia sądu.

Najwyższy udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie odnotowano w przypadku:

- orzeczeń pierwszorazowych i ponownych dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego - 28,7% orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie,
- orzeczeń ponownych dla celów rentowych - 23,0%,
- orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych - 17,1%.

Komisje lekarskie wydały 21,6 tys. orzeczeń, w których zmieniły ustalenia lekarza orzecznika oraz 61,3 tys. orzeczeń, w których podtrzymały ustalenia lekarza orzecznika.

Wysoki odsetek orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika odnotowujemy w odniesieniu do orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu – 33,2%, najniższy w odniesieniu do orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom – 16,7%.

W orzeczeniach wydanych przez lekarzy orzeczników komisje lekarskie zmieniły ustalony:

- stopień niezdolności do pracy – w odniesieniu do 71,9% orzeczeń pierwszorazowych rentowych i 78,8% orzeczeń ponownych rentowych,
- przewidywany okres niezdolności do pracy – w odniesieniu do 5,9% orzeczeń pierwszorazowych rentowych i 5,9% orzeczeń ponownych rentowych,
- datę powstania niezdolności do pracy – w odniesieniu do 15,8% orzeczeń pierwszorazowych rentowych i 7,9% orzeczeń ponownych rentowych,
- związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania niezdolności do pracy – w odniesieniu do 6,4% orzeczeń pierwszorazowych rentowych i 7,4% orzeczeń ponownych rentowych.

W przypadku orzeczeń pierwszorazowych rentowych przed wydaniem orzeczenia przez komisje lekarskie 14,4% osób legitymowało się orzeczeniem stwierdzającym brak niezdolności do pracy, a po rozpatrzeniu przez komisje lekarskie odsetek tych osób wyniósł 30,9%. W przypadku orzeczeń ponownych rentowych odsetek tych osób wzrósł z 11,6% do 26,6%.

Wśród osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników odsetek mężczyzn w 2020 r. wyniósł 50,0% ogółu. Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników wynosił 53,2 roku, dla mężczyzn 50,7 roku, a dla kobiet 55,6 roku. Przyczynami orzekania o niezdolności do pracy osób odwołujących się do komisji lekarskich od orzeczeń pierwszorazowych ustalających dla celów rentowych stopień niezdolności do pracy były: nowotwory (18,1%), choroby układu krążenia (17,4%), choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego (16,4%) i zaburzenia psychiczne (13,5%). Wśród odwołujących się od orzeczeń ponownych rentowych głównymi przyczynami orzekania o niezdolności do pracy były choroby układu krążenia (17,7%) oraz choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i zaburzenia psychiczne po (17,6%).

Wśród poszkodowanych w wypadkach przy pracy, uszczerbek na zdrowiu komisje lekarskie orzekały najczęściej w związku z uszkodzeniami kończyn dolnych – 36,1% przypadków oraz uszkodzeniami śródreżca i palców – 23,3% ogółu orzeczeń z ustalonym procentowym uszczerbkiem na zdrowiu. Wśród dotkniętych chorobą zawodową uszczerbek na zdrowiu ustalano najczęściej w związku ze schorzeniami nerwów, mięśni – 3,8%, pylicami płuc – 1,6% oraz z chorobami układu oddechowego – 1,3% ogółu orzeczeń z ustalonym procentowym uszczerbkiem na zdrowiu.

Średni wiek osób badanych, którym komisje lekarskie wydały orzeczenie ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wynosił 46 lat, poszkodowanych w wyniku wypadków przy pracy – 44,8 roku, a poszkodowanych w związku z chorobami zawodowymi – 60,5 roku. Komisje lekarskie wydały 4,5 tys. orzeczeń osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej. Odwołania od orzeczeń pierwszorazowych lekarzy orzeczników stanowiły 47,6%, a od orzeczeń ponownych 52,4% orzeczeń. Brak całkowitej niezdolności do pracy stwierdzono u 67,6% badanych z orzeczeniami pierwszorazowymi i u 64,6% z ponownymi. Całkowita niezdolność do pracy u osób ubiegających się po raz pierwszy o rentę socjalną spowodowana była, w blisko 80% przypadków zaburzeniami psychicznymi, chorobami układu nerwowego, wadami rozwojowymi wrodzonymi oraz nowotworami.